

Com Amèrica s'acabà anomenant Amèrica

Stefan Zweig

Amerigo. La crònica d'un error històric

Traducció de Gabriel de la S.T. Sampol
Edicions de 1984, Barcelona, 2015.

Aquests darrers anys hem assistit a una fornada de novetats editorials en què es tracten diversos aspectes relacionats amb la descoberta del continent americà, moltes de les quals centrades a presentar visions i teories que s'allunyen (sovint d'una manera exagerada) d'allò que podríem anomenar la visió històrica majorment acceptada. *Amerigo*, però, no el podem pas inscriure dins d'aquesta categoria, ja que en cap cas no és un llibre que s'apunti a una moda (malgrat que aquesta en sigui la primera traducció catalana; originalment fou publicat en alemany l'any 1942) i que l'autor no necessita cercar teories estranyes per a construir un relat que sigui a la vegada rigorós i agradable de llegir. Tot al contrari, Zweig és un mestre a l'hora de saber treure

el màxim suc d'un grapat de dades històriques fredes i presentar-les de tal manera que el lector es vegi gairebé transportat al darrere d'una finestra des d'on assisteix, en un privilegiat seient de primera fila, al desenvolupament dels fets explicats. Així, Zweig es dedica a presentar una reconstrucció de tot allò que ens ha dut a anomenar el conjunt de les noves terres descobertes pels navegants europeus de finals del segle XV utilitzant un derivat del nom d'Amerigo Vespucci, quan aquest no va ser ni el primer a albirar terra, ni tampoc el primer a trepitjar el nou continent, i ni tan sols en cap moment es va voler atribuir cap mèrit amb el qual justificar el bateig d'un continent. Per què, doncs, Amèrica s'ha batejat a partir del nom d'Amerigo Vespucci? Segurament ell fou el primer europeu que va fer el pas necessari per a deixar enrere l'edat mitjana i endinsar-se de ple a l'edat moderna, encara que el fes d'una manera del tot involuntària i fruit d'un seguit d'errors i malentesos en què ell gairebé mai no prengué part. Ara bé, aquest pas ha estat tan transcendental per a tots nosaltres

que ben bé justifica que fem servir el seu nom cada vegada que pensem en allò que per a ell era un món nou.– X.C.

El «Tirant» com una gran novel·la europea

Víctor Labrado

Tirant, l'heroi fràgil

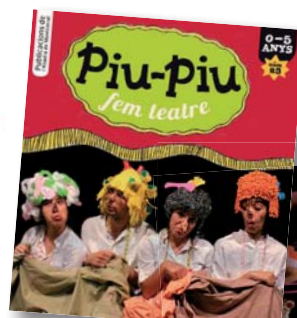
Afers, Catarroja-Barcelona-Palma, 2014.

Martí de Riquer, en una de les seves últimes entrevistes, ens va revelar quin era el seu cànon particular de lectures, encapçalat pel *Tirant lo Blanc*. En aquella entrevista també explicava que s'havia imposat el costum de rellegir-lo anualment i com, a cada relectura, hi trobava alguna visió que fins aleshores li havia passat del tot desapercebuda. Aquest llibre de Víctor Labrado és un bon exemple de quantes sorpreses amaga encara el *Tirant* als lectors actuals. No és ben bé un comentari per a contextualitzar la lectura, sinó més aviat un estudi pensat per a situar el lector i ajudar-lo a descobrir l'ambient en què es va elaborar la novel·la i conèixer quina era la realitat contem-

porània de Joanot Martorell gràcies als detalls històrics que s'escolen dins la novel·la, tot determinant els punts de contacte que hi ha entre la ficció novel·lada i la realitat històrica, tenint present que aquesta sovint és maquillada per treure-li allò que «fa lleig» per a la construcció del mite. El llibre inclou tres estudis: El primer és un comentari als capítols 177 a 208 del *Tirant*, sobre el que podríem anomenar el rerefons europeu de la novel·la, la visió que aleshores es tenia d'una Constantinoble que ja havia sucumbit a l'atac dels turcs. El segon se centra en les raons que podien portar Martorell a fer aparèixer el rei Artús a Constantinoble, un dels episodis més enigmàtics de tot el *Tirant*. El tercer tracta sobre la part africana del *Tirant* i el personatge del rei Escariano. Tots tres estudis ens mostren com és de ric el *Tirant* en tota mena de detalls, fruit de l'extensa distribució geogràfica dels escenaris i la presència d'episodis en què la mitologia i la realitat es combinen per donar forma a l'imaginari col·lectiu present a l'època en què Joanot Martorell escrivia la seva gran novel·la.– X.C.

Piu-piu

Piu-Piu, la primera revista en català per a nens i nenes de 0 a 5 anys.

23

Publicacions de l'Abadia de Montserrat piupiu@pamsa.cat · www.pamsa.cat · 93 245 03 03